

Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch

Úvod

V predloženej stati budeme analyzovať tendencie na medzinárodných OTC trhoch. Preto pre lepšie pochopenie je potrebné vysvetliť niektoré pojmy, ktoré budeme ďalej používať. Vo všeobecnosti možno devízový trh chápať ako miesto, kde sa stretáva ponuka zahraničných mien s dopytom po zahraničných menách. Pri tomto procese sa, ako na každom trhu, tvorí cena jednotlivých mien, ktorá sa označuje ako menový alebo devízový kurz.¹ Devízový trh rozlišujeme formálny a neformálny. Formálny devízový trh, tzv. devízová burza, je regulovaný burzovými pravidlami. Charakteristickými črtami devízovej burzy sú: verejné centralizované miesto obchodovania, obchodníci musia byť členmi burzy zložením zálohy. Jej význam je v súčasnosti minimálny. Na druhej strane, voľne dostupný sekundárny trh, kde nie sú stanovené miesto ani pravidlá sa nazýva mimoburzový alebo over the counter – OTC trh („obchod cez priehradku“). V súčasnosti je aj množstvo realizovaných obchodovaných kontraktov na mimoburzovom trhu niekoľkonásobne vyššie v porovnaní s obchodmi uskutočňovanými na burzovom trhu.

Mimoburzový trh je vo všeobecnosti decentralizovaný, čo možno z jednej časti považovať za nevýhodu, pretože chýba inštitúcia, ktorá by dohliadala na daný trh a to znamená, že na tomto trhu môžu byť prítomní aj nedôveryhodní a nečestní sprostredkovatelia, a takisto umožňuje vo vysoko konkurenčnom prostredí väčšie manipulácie s cenami. Na druhej strane za výhodu decentralizácie sa pokladá to, že na trhu sa nachádza neobmedzený počet sprostredkovateľov, a to spôsobuje, že poplatky za sprostredkovacie služby sú veľmi nízke. Mimoburzové obchodovanie pokrýva širokú škálu derivátových obchodov od štandardizovaných, aké nájdeme na burze, až po „na mieru šité“ kontrakty obsahujúce podmienky upravené podľa predstáv jednotlivých zmluvných strán. V prípade mimoburzového obchodovania je každá zmluvná strana okrem

¹ JANKOVSKÁ, A. a kol. 2003. *Medzinárodné financie*. Bratislava: Wolters Kluwer (Iura Edition), 2003, str. 53.
FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, November 2016

trhového rizika vystavená aj kreditnému riziku druhej zmluvnej strany.² „*Spotový menový obchod je nákup alebo predaj určitého množstva jednej meny za druhú menu pri dohodnutom kurze, s dňom splatnosti najneskôr dva pracovné dni odo dňa uzavretia dohody.*“³ *Forwardový menový obchod* je opak spotového, pretože sa predávajúci a kupujúci dnes dohodnú, že vysporiadanie za obchod sa uskutoční niekedy v budúcnosti. *Swapy* môžeme charakterizovať ako zmluvne dohodnutú výmenu vopred určitého peňažného toku medzi dvoma alebo viacerými partnermi v určitých termínoch v budúcnosti. Znamená to, že subjekty swapovej operácie zostávajú v plnej miere zodpovedné za svoje pôvodné záväzky.⁴

1 Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch

Budeme vychádzať najmä z údajov Banky pre medzinárodné zúčtovanie. Každé tri roky Banka realizuje a zdokumentuje prieskum, ktorý patrí medzi najkomplexnejšie zdroje informácií týkajúcich sa veľkosti a štruktúry svetových devízových trhov. Účelom tejto trojročnej správy je zvyšovať povedomie a transparentnosť OTC trhov, a tým umožňovať vládnym autoritám a iným centrálnym bankám sledovať vývojové trendy na svetovom finančnom trhu. Zmeny devízového trhu boli po prvýkrát zaznamenané všeobecne v roku 1986 a najaktuálnejší prieskum je z apríla 2016. Pre účely našej práce sa budeme zaoberať obdobím koncom 90.tych rokov až po súčasný rok 2016.

1.1 Zmeny z hľadiska podielu jednotlivých tradičných druhov devízových obchodov na celkovom priemernom dennom obrate

Je možné na základe tabuľky č.1 preukázať, že celkové obchodovanie na devízovom trhu dosiahlo v 2016 priemernú dennú hodnotu 4,9 bilióna USD. Je to prvýkrát, čo od roku 1998 pozorujeme určitý negatívny trend v celkovom obrate. Obchodná aktivita sa medzi jednotlivými nástrojmi devízového trhu nerovnomerne menila. Spotové obchody a menové swapy sú dve najrozšírenejšie kategórie nástrojov na devízovom trhu. Ich objem sa však menil v opačnom smere. Spotové obchody v roku 2016 poklesli o 19 % na hodnotu približne 1,7 biliónov USD priemerného denného obratu. Možno preto tvrdiť, že tento pokles bol jeden z hlavných dôvodov poklesu celkového obratu na devízovom trhu v danom roku v porovnaní s rokom 2013. Na druhej strane,

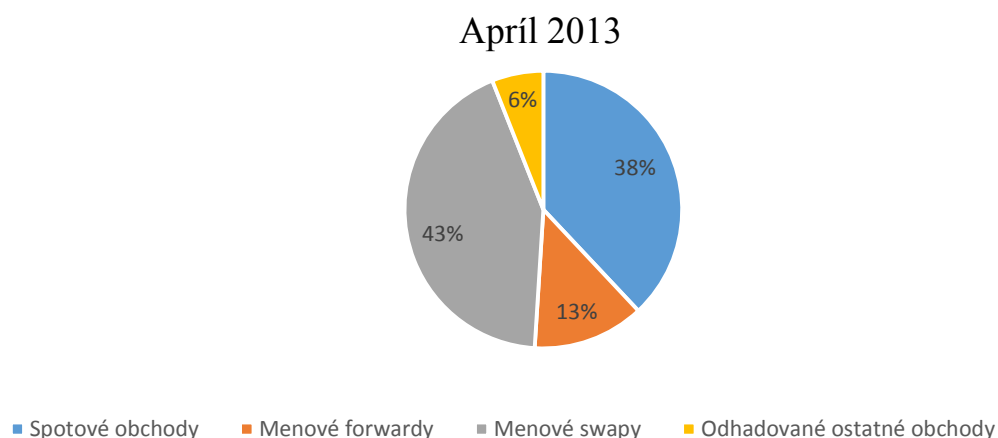
² DRUTAROVSKÁ, J. 2015. *Vplyv špekulatívnych finančných operácií na stabilitu svetového hospodárstva*, str. 82.

³ OTP Banka. *Spotové menové obchody*, [online]. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete. <<http://www.otpbanka.sk/spotove-menove-obchody-1>>.

⁴ OTP Banka. *Spotové menové obchody*, [online]. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete. <<http://www.otpbanka.sk/spotove-menove-obchody-1>>.

menové swapy vzrástli o 6 % na približnú dennú hodnotu 2,4 biliónov USD. Menové swapy ostávajú aj naďalej najpoužívanějšími nástrojmi. Najväčší nárast obratu menových swapov bol medzi rokom 2010 a 2013, kedy došlo až k 27 % rastu.⁵ USD tvorí 91 % na celkových swapových obchodoch, čím si udržuje vedúcu pozíciu v globálnom obchodovaní. Euro tvorilo 34 % swapových obchodov.⁶ Podiel yenu na celkových swapových obchodoch vzrástol na 19 % v roku 2016, čo predstavuje nárast oproti roku 2013. Priemerný denný obrat obchodov menových forwardov vzrástol na 700 mld. USD v 2016 v porovnaní s rokom 2013. Z uvedeného vyplýva, že najväčší podiel na devízových obchodoch majú menové swapy, a to 47,7 %. Na druhom mieste sú spotové obchody podielom 33,1 %. Pre lepšie zobrazenie uvádzame diagramy, ktoré zaznamenávajú percentuálne obraty jednotlivých finančných nástrojov v rokoch 2013 a 2016.

Diagram 1: Podiel priemerného denného obratu jednotlivých nástrojov na devízovom trhu

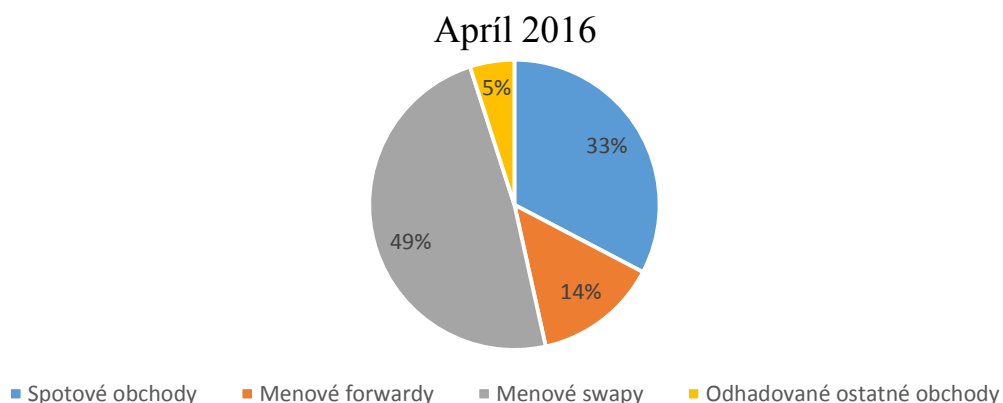
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.⁷

⁵ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.5. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

⁶ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.6. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

⁷ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.6. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

Diagram 2: Podiel priemerného denného obratu jednotlivých nástrojov na devízovom trhu

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.⁸

Tabuľka 1: Celkový obrat devízových nástrojov v rámci OTC trhu

Druh obchodu	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016
Spotové obchody	568	386	631	1 005	1 488	2 046	1 654
Menové forwardy	128	130	209	362	475	679	700
Menové swapy	734	656	954	1 714	1 759	2 239	2 383
Odhadované ostatné obchody	87	60	119	212	207	337	254
Spolu	1 517	1232	1913	3 293	3 929	5 301	4 991

(priemerný denný obrat ku koncu apríla v mld. USD).

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.⁹

⁸ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.6. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

⁹ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.9. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

1.2 Zmeny z hľadiska zastúpenia účastníkov devízových obchodov

Z uvedenej tabuľky č.2 možno pozorovať niektoré zmeny tendencií na devízových trhoch. Devízový trh ostáva byť dominovaný finančnými inštitúciami. Z tabuľky vyplýva, že podiel všetkých účastníkov obchodu, okrem dealerov, poklesol v roku 2016. Počas sledovaného obdobia bol celkový postupný nárast účastníkov prejavom hľadania nových možností zisku, čo je jedna dôležitých črt trhu v posledných rokoch. Zaužívané ziskové obchodné stratégie v období od roku 2001 sú „carry trading“ a „momentum trading“.¹⁰ *Carry trading* využíva rozdiel úrokovej miery aktív. Obchodníci si požičiavajú menu s nízkou úrokovou mierou a prostriedky využijú na nákup inej meny s vyššou úrokovou mierou. Deje sa to za predpokladu, že sa cieľová mena má tendenciu sa zhodnocovať voči prvej mene. *Momentum trading* je snaha o predvídanie trendov na trhu cien, a to využívaním znalostí a predikcie o volatilitate trhu. Pozitívny trend vývoja menových swapov sa odzrkadlil aj v raste obchodu medzi dealermi. Pre lepšie znázornenie, koláčový diagram poskytuje prehľad podielov jednotlivých účastníkov devízového trhu na celkovom obrate.

Tabuľka 2: Štruktúra devízového trhu podľa účastníkov obchodu (priemerný denný obrat ku koncu apríla v mld. USD).

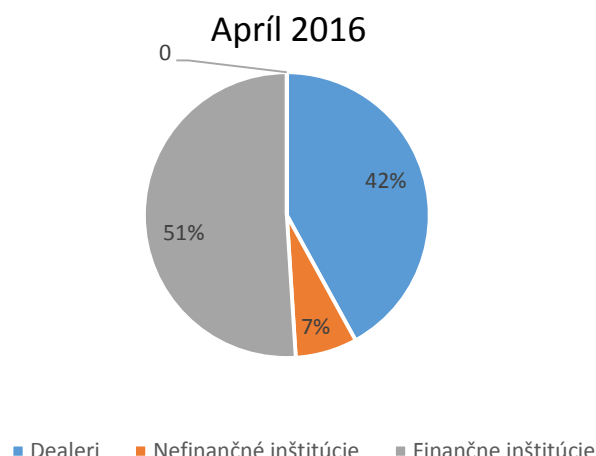
Účastníci	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016
Obchody spolu	1 517	1232	1913	3 293	3 929	5 301	4 991
Dealeri	961	719	1 018	1 391	1 544	2 072	2 136
Iné finančné inštitúcie	299	346	634	1 339	1 896	2 812	2 571
Nefinančné inštitúcie	265	173	276	593	532	472	381
Miestne	698	525	743	1 274	1 393	2 259	1 803
Cezhraničné	828	713	1 185	2 051	2 578	3 096	3 285

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.¹¹

¹⁰ JANKOVSKA, A. – MAKÚCH, M. 2007. Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch. In *Biatec - Odborný bankový časopis*. [Online]. 2007. vol.15, č.1 [Citované 2016-10-22]. Dostupné na internete: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2007/Biatec_1_2007.pdf>.

¹¹ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.12. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/tpfx16fx.pdf>>.

Diagram 3: Podiel účastníkov na priemernom dennom obrate devízového trhu

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.¹²

1.3 Zmeny z hľadiska menovej štruktúry devízového trhu

Americký dolár ostáva vo všeobecnosti dominantnou menou na devízovom trhu. Úloha eura postupne od začiatku dlhovej krízy v roku 2001 klesla. Najčastejšie sa vyskytujúcimi menovými pármami pre dolár sú: USD/EUR, USD/JPY, USD/GBP, USD/CHF a USD/CNY. Podľa už spomínanej trojročnej správy sa výskyt mien rýchlo sa rozvíjajúcich krajín neustále zvyšuje. O čom svedčí aj fakt, že 95 % celkového renminbi obratu je vďaka obchodu voči doláru.¹³

Najčastejšie sa vyskytujúcimi menovými pármami na celkovom priemernom dennom obrate sú: USD/EUR 23 %, USD/JPY 17,7 %, USD/GBP 9,2 %, USD/AUD 5,2 %, USD/CAD 4,3 %, USD/CNY 3,8 % a USD/CHF 3,5 %.

¹² Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.7. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

¹³ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.4. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

Tabuľka 3: Objem a menová štruktúra vybraných menových dvojíc (priemerný denný obrat ku koncu apríla v mld. USD).

Menová dvojica	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016
USD/EUR	290	372	541	892	1 098	1 292	1 173
USD/JPY	256	250	328	438	567	980	902
USD/GBP	117	129	259	384	360	473	470
USD/CNY	-	-	-	-	31	113	192
USD/CHF	79	59	83	151	166	184	180
EUR/JPY	24	36	61	86	111	148	79
EUR/GBP	31	27	47	69	109	102	100
EUR/CNY	-	-	-	-	-	1	2
EUR/CHF	18	13	30	62	71	71	44

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Triennial Central Bank Survey, Foreign exchange turnover in April 2016.¹⁴

1.4 Z hľadiska menovej skladby

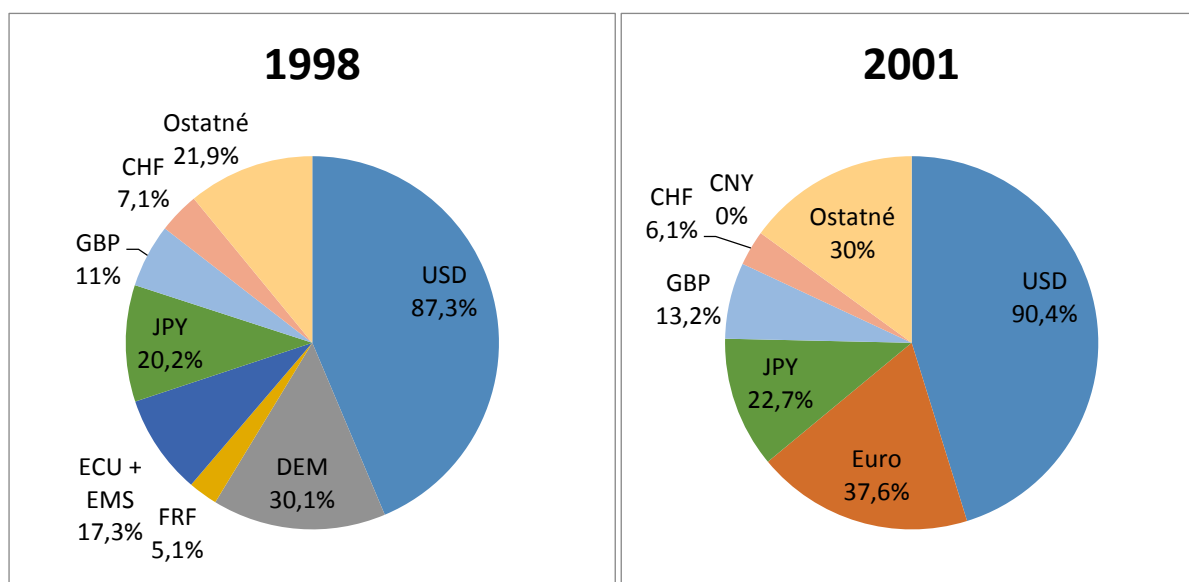
Z hľadiska menovej skladby došlo za posledných 18 rokov k najvýraznejšej zmene práve na začiatku tohto sledovaného obdobia. Vieme, že euro sa ako mena v bezhotovostnom styku začala používať 1. januára 1999, a práve zavedením eura došlo v období medzi rokmi 1998 – 2001 k poklesu celkového denného obratu devízových obchodov, čo bolo spôsobené hlavne tým, že došlo k zrušeniu národných mien EMS a niektoré devízové operácie sa prestali uskutočňovať.¹⁵ Ako môžeme vidieť v nižšie uvedenej tabuľke, tak počas celého nami sledovaného obdobia jej podiel eura na celkovom dennom obrate vyšší ako 30 %. Avšak treba poukázať na skutočnosť, že v ešte pred zavedením eura, keď štáty mali svoje národné meny, tak len podiel nemeckej marky v roku 1998 na celkovom dennom obrate predstavoval 30,1 % a meny ostatných štátov, ktoré prijali euro mali v roku 1998 podiel 22,4%. Čiže aj keď v roku 2001 predstavoval podiel devízových obchodov realizovaných v mene euro na celkovom dennom obrate 37,6 %, aj tak to

¹⁴ Bank for international settlements, Monetary and Economic Department. 2016. Foreign exchange turnover in April 2016. [online]. In *Triennial Central Bank Survey*. s.11. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.

¹⁵ JANKOVSKÁ, A. – MAKÚCH, M. 2007. *Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch a slovenský devízový trh*, str. 21.

nepredstavovalo súhrnný podiel mien, ktoré euro nahradilo, čo bolo spôsobené tým, ako sme už vyššie spomenuli, že niektoré devízové operácie sa prestali realizovať. Pre lepšie pochopenie grafické porovnanie rokov 1998 a 2001.

Diagram č. 4: Porovnanie menovej skladby z percentuálneho podielu z priemerného denného obratu v rokoch 1998 a 2001

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2013, str. 10 a Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2016, str. 10.

Ďalej môžeme pozorovať, že vypuknutie dlhovej krízy v eurozóne v roku 2010 spôsobilo, že už v najbližšej správe zverejnenou Triennial Central Bank Survey v roku 2013, klesol podiel eura o 5,7 percentuálnych bodov a tento rok dosiahlo euro najnižší percentuálny podiel na celkovom dennom obrate, a to 31,3 %. Ale aj napriek klesajúcemu trendu eura zostáva druhou najobchodovateľnejšou menou na sveta a nepredpokladá sa, že by v najbližšej dobe došlo k zmene.

S výrazným nárastom zostáva svetovou dominantnou americký dolár, ktorý si dlhodobo udržiava priemerný 87 % podiel na celkovom dennom obrate. Počas sledovaného obdobia 1998 – 2016 dosiahol americký dolár svoj vrchol v roku 2001, kedy sa až 90,4 % podieľal na celkovom dennom obrate. Od tohto obdobia jeho podiel klesal a môžeme konštatovať, že z tohto vyťažilo

euro, ktorého podiel naopak rástol. V roku 2013 sa situácia otočila, ako sme už vyššie spomenuli, tak dlhová kríza oslabila pozíciu eura a podiel amerického dolára začal narastať, v súčasnosti je jeho podiel 87,6 %.

Čo sa týka pozície japonského jenu, ten v roku 2016 zaznamenal pokles napriek tomu, že predikcie predpokladali jeho nárast. Ako aj môžeme vidieť v nižšie uvedenej tabuľke, tak v roku 2010 bol podiel japonského jenu na priemernom dennom obrate na úrovni 19 %, avšak očakávané zmeny zo strany Japonskej centrálnej banky v rokoch 2012 – 2013, teda uskutočnenie expanzívnej monetárnej politiky, ktoré sa napokon realizovalo v apríli 2013 spôsobilo, že podiel vzrástol až o 4 percentuálne body, teda na hodnotu 23,1 %.¹⁶ Analytici predpokladali, že aj v najbližšom období bude jeho podiel rásť, ale ako ukázala tohtoročná správa Triennial Central Bank Survey 2016, nestalo sa tak, ale práve naopak, opäť klesol.

Ďalej je potrebné poukázať na fakt, že v posledných rokoch narastá globálny význam mien z tzv. emerging krajín. Ako príklad nám bude slúžiť renminbi, jeho podiel na začiatku nami skúmaného obdobia bol zanedbateľný, blízky 0 a bol 30. najobchodovateľnejšou menou na svete. Avšak situácia sa začala meniť v roku 2010, kedy jeho podiel na celkovom dennom obrate sa blížil k jednému percentu a dnes je situácia odlišná. Správa Triennial Central Bank Survey 2016 uvádza, že priemerný denný obrat sa oproti predchádzajúcemu obdobiu, teda roku 2013, zdvojnásobil zo 120 mld. USD na 202 mld. USD, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje nárast z 2,2 % na 4 %. Zároveň sa stal najobchodovateľnejšou menou z tzv. emerging krajín a 8. najobchodovateľnejšou menou na svete, a môžeme predpokladať, že jeho podiel sa v najbližšom období bude zvyšovať. Takisto táto Správa poukazuje aj na ďalší výrazný narastajúci podiel iných mien z tohto ázijsko-pacifického regiónu ako je napr. thajský baht, kórejský won, či indická rupia, ale na strane druhej dochádza k poklesu podielu ruského rubľa a mexického pesa na celkovom dennom obrate.¹⁷

¹⁶ Bank for International Settlement. *Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2013*, str. 4.

¹⁷ Bank for International Settlement. *Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2016*, str. 4.

Tabuľka č. 4: Menová skladba devízových obchodov na celkovom dennom obrate (% podiel z priemerného denného obratu ku koncu apríla 2016)

	1998	2001	2004	2007	2010	2013	2016
USD	87,3	90,4	88,7	85,6	84,9	87	87,6
Euro	-	37,6	37,2	37	39,1	33,4	31,3
DEM	30,1	-	-	-	-	-	-
FRF	5,1	-	-	-	-	-	-
ECU + EMS	17,3	-	-	-	-	-	-
JPY	20,2	22,7	20,3	17,2	19	23,1	21,6
GBP	11	13,2	16,9	14,9	12,9	11,8	12,8
CHF	7,1	6,1	6,1	6,8	6,3	5,2	4,8
CNY	0	0	0,1	0,5	0,9	2,2	4
Ostatné	21,9	30	30,7	38	36,9	37,3	37,9
Spolu¹⁸	200	200	200	200	200	200	200

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2016.

1.5 Zmeny z hľadiska koncentrácie v bankovom priemysle

Na začiatok je potrebné zdôrazniť, že posledná dostupná štatistika o koncentrácii v bankovom priemysle bola dostupná z roku 2010. Od tohto obdobia sa v trojročných správach publikovaných Bankou pre medzinárodné vyrovnanie nevyskytuje.

Z nižšie uvedenej tabuľky vyplýva, že koncentrácia devízového trhu sa prejavuje v znižovaní počtu obchodujúcich bánk, ktoré pokrývajú viac ako 75 % obratu. Zatiaľ čo na začiatku obdobia, teda v roku 1998 bolo týchto bánk 151, pričom najviac sa ich nachádzalo v Hongkongu, vo Veľkej Británii a v Singapure. Od tohto obdobia až po rok 2010 sa ich počet znížil o polovicu, a to na 71, pričom opäť najväčšia koncentrácia je v Hongkongu so 14 bankami, v Singapure s 10 a vo Veľkej Británii s 9 bankami.

¹⁸ Každá devízová transakcia zahrňuje dve meny, a preto podiel každej meny na celkovom dennom obrate sa vyjadruje z 200 % a nie zo 100 %.

Tabuľka č. 5: Banky pokrývajúce 75 % obratu

	1998	2001	2004	2007	2010
Veľká Británia	24	17	16	12	9
USA	20	13	11	10	7
Japonsko	19	17	11	9	8
Singapur	23	18	11	11	10
Nemecko	9	5	4	5	5
Švajčiarsko	7	6	5	3	2
Hongkong	26	14	11	12	14
Austrália	9	10	8	8	7
Francúzsko	7	6	6	4	4
Kanada	7	6	4	6	5
Spolu	151	112	87	80	71

Zdroj: Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Report on global foreign exchange market activity in 2010, str. 9.

1.6 Zmeny z hľadiska teritoriálneho zastúpenia

Pri určovaní geografickej príslušnosti transakcie sa nevychádza z miesta vykonania kontraktu, ale z lokality obchodného miesta, teda odkiaľ sa operácia iniciovala.¹⁹ Z geografického hľadiska je obchodovanie na medzinárodných OTC devízových trhoch sústredené vo veľkých finančných centrách. Ich pozícia sa v priebehu nami sledovaného obdobia menila. V roku 1998 sa medzi päť najväčších finančných centier zaradovalo Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska s 32,5 % podielom, USA (17,9 %), Singapur (7,1 %), Japonsko (6,9 %) a Nemecko so 4,8 % podielom. Zatiaľ čo na prvých dvoch priečkach zostala situácia počas celého sledovaného obdobia nezmenená, ostatné tri miesta sa v priebehu rokov menili, kedy sa medzi tieto najväčšie finančné centrá zaradovali aj Švajčiarsko, či Hongkong. Posledné dve sledované

¹⁹ JANKOVSKÁ, A. – MAKÚCH, M. 2007. *Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch a slovenský devízový trh*, str. 21.

obdobia medzi päť najväčších finančných centier zaradujeme Veľkú Britániu, USA, Singapur, Hongkong a Japonsko, pričom práve Japonsko si v roku 2016 pohoršilo v prospech Hongkongu.

A práve vo vyššie menovaných 5 krajinách je sústredných až 77% všetkého obchodovania s cudzími menami. V porovnaní s minulým obdobím ide o 2 % nárast. V roku 2010 tvorilo 5 finančných centier Veľká Británia, USA, Japonsko, Singapur a Švajčiarsko, a spolu mali 71 % podiel na trhu. Ak porovnáme súčasnú hodnotu priemerného denného obratu na devízovom trhu realizovaných 5 najväčšími finančnými centrami s rokom 1998, vyjde nám, že súčasná hodnota devízových obchodov je takmer štyrikrát väčšia, vzrástla z hodnoty 1357 mld. USD na 5051 mld. USD.

Ako vyplýva z nižšie uvedenej tabuľky, tak výrazný náskok oproti ostatným krajinám si udržiava Veľká Británia. Jej priemerný denný obrat v roku 1998 bol 637 mld. USD (v súčasnosti sú iba dve krajiny, ktorých priemerný denný obrat je vyšší ako táto hodnota, a to Veľká Británia a USA). Za 18 rokov sa tento obrat takmer zoštvornásobil. Pričom najväčší podiel, a to až 40,8 % bol zaznamenaný v roku 2013. V hodnotovom vyjadrení hovoríme o sume 2726 mld. USD. Avšak v porovnaní s terajším obdobím ide o pokles o 3,7 %, čo predstavuje sumu 300 mld. USD.

Druhé miesto si stabilne udržiavajú Spojené štáty amerického cca s 18 % podielom. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím 2013 si USA polepšili o 0,5 percentuálneho bodu.

Súčasný podiel troch najväčších ázijských centier predstavuje 21%, čo predstavuje nárast oproti predchádzajúcemu obdobiu o 6%. Od začiatku nami skúmaného obdobia bolo v Hongkongu realizovaných 4 % devízových obchodov v hodnote 79 mld. USD, odvtedy jeho podiel postupne narastal, až na súčasných 6,7 % v hodnote 437 mld. USD. Vidíme, že tu ide o najväčší hodnotový nárast spomedzi všetkých skúmaných trhov, a to až vyše päťnásobný.

Celkovo aktivita obchodovania vykázala oproti predchádzajúcemu obdobiu klesajúcu tendenciu. Čo sa týka ostatných krajín ako sú Austrália, Francúzsko, či Švajčiarsko, tak môžeme vidieť, že aktivita obchodovania má v nich klesajúci charakter.

Tabuľka č. 6: Geografické rozloženie devízového trhu (priemerný denný obrat k aprílu v mld. USD a v %)

		1998		2001		2004		2007		2010		2013		2016
Austrália	47	2,4	52	3,2	107	4,1	176	4,1	192	3,8	182	2,7	135	2,1
Francúzsko	72	3,7	48	3	63	2,6	127	3	152	3	190	2,8	181	2,8
Nemecko	94	4,8	88	5,4	118	4,9	101	2,4	109	2,2	111	1,7	116	1,8
Hongkong	79	4	67	4,1	102	4,2	181	4,2	238	4,7	275	4,1	437	6,7
Japonsko	136	6,9	147	9,1	199	8,3	250	5,8	312	6,2	374	5,6	399	6,1
Singapur	139	7,1	101	6,2	125	5,2	242	5,6	266	5,3	383	5,7	517	7,9
Švajčiarsko	82	4,2	71	4,4	79	3,3	254	5,9	249	4,9	216	3,2	156	2,4
Veľká Británia	637	32,5	504	31,1	753	31,3	1483	34,6	1854	36,8	2726	40,8	2426	37,1
USA	351	17,9	254	15,7	461	19,2	745	17,4	904	17,9	1263	18,9	1272	19,4
iné	332	16,5	373	17,8	601	16,9	722	17	767	15,2	964	14,5	907	13,7
Celkový obrat	1969	100	1705	100	2608	100	4281	100	5043	100	6684	100	6546	100

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2016.

Záver

Pri napĺňaní cieľa našej práce sme využili štatistiky, ktoré sú zverejňované Bankou pre medzinárodné zúčtovanie. Zistili sme, že v roku 2016 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím došlo k poklesu obchodovania na devízových trhoch z 5300 mld. USD na 5100 mld. USD. Čo sa týka jednotlivých druhov obchodov zistili sme, že spotové obchody zaznamenali pokles aktivity, a to prvýkrát od roku 2001. Na druhej strane menové swapy, počas celého sledovaného obdobia, preukazovali rast. Tento rok bol ich priemerný denný obrat na úrovni takmer 2400 mld. USD. V rámci analýzy tendencií na medzinárodných OTC devízových trhoch sme s pozreli aj na účastníkov tohto trhu. Zistili sme, že počas obdobia 1998 – 2016 prišlo v roku 2010 k zlomu, kedy začal byť vykazovaný vyšší priemerný denný obrat realizovanými inými finančnými inštitúciami, pričom dovtedy platilo, že väčšina priemerného denného obratu bola uskutočňovaná dealermi. Ďalej sme poukázali na skutočnosť, že americký dolár zostáva dominantou svetovou menou, a že zavedenie eura neznamenal dosiahnutie úrovne národných mien, a že najčastejšie sa

vyskytujúcim menovým párom na celkovom priemernom dennom obrate je USD/EUR. Takisto sme zistili, že rastie podiel renminbi a takisto aj iných mien z emerging krajín, a je možné predpokladať, že ich podiel sa bude naďalej zvyšovať, čo teda znamená, že bude rásť aj ich postavenie v rámci obchodovateľnosti mien. V poslednej časti druhej kapitoly sme sa zaoberali teritoriálnym rozložením devízového trhu, v rámci ktorej sme zistili, ktoré krajiny zohrávajú najdôležitejšiu úlohu. V súčasnosti sú to Veľká Británia, USA, Singapur, Hongkong a Japonsko.

Zoznam použitej literatúry

- [1] DRUTAROVSKÁ, J. 2015. *Vplyv špekulatívnych finančných operácií na stabilitu svetového hospodárstva*: dizertačná práca. Bratislava : EUBA, 2015. 121 s.
- [2] JANKOVSKÁ, A. – MAKÚCH, M. 2007. *Tendencie na medzinárodných OTC devízových trhoch a slovenský devízový trh*. In Biatic. ISSN 1335 – 0900, 2007, roč. 15, č. 1, s. 18 – 24.
- [3] JANKOVSKÁ, A. a kol. 2003. *Medzinárodné financie*. Bratislava: Wolters Kluwer (Iura Edition), 2003. 529 s. ISBN: 80-89047-56-4.
- [4] *Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2016*. [online]. [Cit. 2015-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>>.
- [5] *Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Foreign exchange turnover in April 2013*. [online]. [Cit. 2015-10-20]. <<http://www.bis.org/publ/rpfx13fx.pdf>>.
- [6] *Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey. Report on global foreign exchange market activity in 2010*. [online]. [Cit. 2015-10-20]. Dostupné na internete: <<http://www.bis.org/publ/rpfx10t.pdf>>.
- [7] OTP Banka. *Spotové menové obchody*, [online]. [Citované 2016-10-19]. Dostupné na internete. <<http://www.otpbanka.sk/spotove-menove-obchody-1>>.